

Strømmen er folkets eiendom - ta et oppgjør med markedsmakten

Vedtatt av SVs landsstyre 15. januar 2022.

SV krever endringer i energiloven for å ta tilbake folkevalgt kontroll over den fornybare krafta.

De skyhøye strømprisene er usosiale og uakseptable, både fordi de er en tung belastning for mange husholdningers økonomi og fordi de truer grunnlaget for norsk industri. SV vil at samfunnet skal ta kontroll med strømmen, se på strøm som en kritisk infrastruktur, og sikre varige, overkommelige og forutsigbare priser for folk og næringsliv.

Det er markedskreftene som herjer med folk i Norge denne vinteren. De skyhøye strømprisene er et resultat av ideen om at strømmen skal flyte fritt i et marked, og at prisdannelsen kun skal basere seg på hva markedet er villig til å betale. Markedsstyringen gjør at strømprisen blir uforutsigbar og uforståelig og nå også skyhøy. Dette viser at markedsliberalisme er ubrukelig når det kommer til en tjeneste som strøm. Strøm bør ses som grunnleggende infrastruktur, noe fellesskapet har ansvar for å sikre alle til en rimelig og forutsigbar pris. Markedsstyringen av energisektoren og sløsing med energi fører dessuten til et stadig større press på naturen, for eksempel med forslag om å bygge ut vannkraft i verna vassdrag.

Problemet har blitt kraftig forsterket av tilknytningen til det europeiske energimarkedet, som skjer både med fysisk infrastruktur - særlig de to siste strømkablene - og ved å avgi suverenitet over energipolitikken til EU og EUs energibyrå ACER.

Strakstiltakene for å kompensere for høye strømpriser er helt nødvendige. SV forhandlet før jul fram en rekke forbedringer i regjeringens forslag, både når det gjelder økt kompensasjon til alle husholdninger og inkludering av cirka 50 000 flere i den ekstra støtten til folk med dårlig råd. SV er klar til å danne flertall for ytterligere forbedringer i disse ordningene hvis regjeringspartiene er villig til å bevege seg videre.

Landsstyret understreker likevel at kompensasjon bare er første steg. Neste steg må være varige endringer i måten strømmen styres på, for å forhindre voldsomme økninger og store svingninger i strømprisen. SV krever at regjeringen tar grep for å sikre mer nasjonale kontroll og demokratisk styring i tilleggsmeldingen om energi som er varslet til Stortinget.

I arbeidet med endringer i energiloven vil SV prioritere fire overordnede hensyn: Kraftpolitikken må bidra til at de norske klimamålene nås, at prisen på vanlige folks nødvendige strømforbruk skal være rimelig og forutsigbar, at vi ikke bruker mer strøm enn nødvendig og at tilgangen på rimelig, fornybar kraft fortsatt skal være en konkurransefordel for norsk industri.

For å oppnå dette vil SV at:

- Staten tar på seg rollen som leverandør av strømmen, for eksempel gjennom et statlig selskap som kjøper inn strøm og selger den videre til folk og næringsliv gjennom langsiktige avtaler. Annet kraftsalg skal overføres fra dagens unødvendige og fordyrende strømsalgsselskap, til nettselskapene. I disse avtalene kan det legges inn krav og stimulans til å øke innsatsen for energisparing.

- Vi trenger nå en skikkelig satsing på energieffektivisering. Mulighetene til å redusere strømforbruk i norske husstander er stort, men skal det realiseres kreves mye sterkere insentiver enn vi ser i dag. Det er penger i ENOVA-systemet, men de må gjøres tilgjengelig for vanlige folk. Det må settes konkrete nasjonale årlige mål for energieffektivisering av bygningsmassen og tiltakene må innrettes for å nå disse målene.
- Luksusforbruk skal være dyrere enn normalforbruk. Regjeringen må derfor utrede et topris-system på strøm.
- De nye nettariffene ikke innføres. Regjeringen må bruke handlingsrommet som Stortingets utsettelse har gitt, til å utarbeide et nytt forslag. Forslaget må ikke gi mer nettutbygging enn nødvendig, og ikke redusere satsingen på energieffektivisering.
- Det skal utredes et sikringsfond som skal gå til strømkundene i form av priskompensasjon når strømprisene er høye. Fondet skal finansieres ved at kraftselskapene betaler inn i perioder med store overskudd.
- Mer fornybar energi gjøres tilgjengelig gjennom energisparing og –effektivisering og økt produksjon, i takt med omstilling og behov, for å erstatte fossil energi.
- Behovet for mer fornybar energi må ikke gå utover viktige naturverdier.
- Elektrifiseringen av sokkelen gjennomføres gjennom utbygging av havvind, primært flytende havvind, og ikke med strøm fra land. Oljenæringen må pålegges å bygge ut like mye offshore havvind som de trenger til elektrifiseringen, og betale for disse investeringene.
- Kraftproduksjon i større grad skal kunne prioriteres til bestemte formål som utvikling av grønn industri. Regjeringen må utrede hvordan energiloven kan endres for å få dette til.
- Muligheten for spekulasjon i kraftpris fjernes. Regjeringen må utrede hvordan store svingninger i pris på grunn av selskapers derivathandel kan stoppes.
- Eksport av kraft til utlandet via kabler må reguleres ut fra forsyningshensyn og strømpris i Norge. SV krever en reforhandling av avtaler med EU og Storbritannia for å få dette til, og er mot å bygge nye utenlandskabler.
- Uttak av vann fra vannmagasinene begrenses når dette er nødvendig for å sikre en rimelig strømpris. Regjeringen må utrede økte krav til magasinifilling, hva det vil bety for strømprisene gjennom året, flomsikring, kraftproduksjon og forsyningsikkerhet.
- Norge må ha råderett over egne kraftressurser. SV er mot norsk deltakelse i EUs energiunion og EUs energibyrå ACER, og vil ta EUs tredje energimarkedspakke ut av EØS-avtalen.
- Det offentlige eierskapet til vannkraften forsvares, og alle forsøk på privatisering avvises. Det må innføres de samme krav til offentlig eierskap for store vindkraftanlegg som for store vannkraftanlegg. Offentlig eierskap til småkraft må utredes.